

Nr 61.

Ankom till riksdagens kansli den 1 juni 1932 kl. 10 f. m.

Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående rätt för Konungen att i vissa fall inställa tillämpningen av 10 § andra stycket lagen för Sveriges riksbank den 12 maj 1897 och av §§ 9 och 17 lagen om rikets mynt den 30 maj 1873.

I en till riksdagen avlåten, den 20 maj 1932 dagtecknad proposition nr 259, som hänvisats till bankoutskottets förberedande handläggning, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att antaga ett vid propositionen fogat förslag till lag angående rätt för Konungen att i vissa fall inställa tillämpningen av 10 § andra stycket lagen för Sveriges riksbank den 12 maj 1897 och av §§ 9 och 17 lagen om rikets mynt den 30 maj 1873.

Berörda förslag är av följande lydelse:

Förslag

till

Lag

angående rätt för Konungen att i vissa fall inställa tillämpningen av 10 § andra stycket lagen för Sveriges riksbank den 12 maj 1897 och av §§ 9 och 17 lagen om rikets mynt den 30 maj 1873.

Härigenom förordnas som följer:

Om sådant med hänsyn till utomordentliga omständigheter prövas nödigt, må Konungen, på framställning av fullmäktige i riksbanken och efter samråd jämväl med fullmäktige i riksgäldskontoret,

ej mindre för viss tid fritaga riksbanken från den enligt 10 § andra stycket lagen för Sveriges riksbank den 12 maj 1897 riksbanken åliggande skyldigheten att inlösa guld i plants, som för riksbankens räkning till myntverket avlämnas,

än även förklara, att bestämmelserna i §§ 9 och 17 lagen om rikets mynt

den 30 maj 1873, om rätt för en var, som vid myntverket inlämnar guld, att därför erhålla guldmynt, och om vissa för Norge och Danmark präglade mynts likställdhet i angivna avseenden med rikets mynt, under viss tid icke skola äga tillämpning.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i Svensk författningssamling, och gäller till och med den 31 januari 1933. Av Konungen jämlikt denna lag meddelad bestämmelse må ej äga tillämpning längre än till och med sistnämnda dag.

I 10 § andra stycket lagen för Sveriges riksbank den 12 maj 1897 stadgas, att guld i plants, som för riksbankens räkning till myntverket avlämnas, skall av riksbanken inlösas med guldets värde i svenskt mynt efter avdrag för myntningskostnad.

Enligt § 9 lagen om rikets mynt den 30 maj 1873 äger en var, som vid rikets myntverk till myntning inlämnar guld, att därför mot stadgade avgifter erhålla tjugukronestycken eller tiokronestycken.

Av § 17 sistnämnda lag framgår, att åtskilliga i samma lag införda stadganden om rikets mynt, dess giltighet som betalningsmedel samt dess inväxling och utgivande av statens kassor skola, på sätt mellan Sverige, Norge och Danmark avslutade konventioner förmå, även gälla om de i överensstämmelse med samma konventioner för Norge och Danmark präglade mynt.

I skrivelse av den 19 maj 1932 hava *fullmäktige i riksbanken* — efter att hava erinrat om förenämnda bestämmelser i riksbankslagen och myntlagen — anfört:

»Den enligt dessa bestämmelser gällande rätten för envar att låta utmynta guldmynt förhindrar en större stegring av den svenska valutans värde över guldets värde än den som svarar mot nämnda myntningskostnad.

Den svenska valutan noteras för närvarande avsevärt lägre än valutorna i guldmyntfotsländerna. Under sådana förhållanden sker sannolikt ej annan införsel av guld än den riksbanken eventuellt finner anledning att verkställa. En snar omkastning av det nuvarande läget därhän, att vårt land skulle bli föremål för en guldinförsel, som ej ansåges önskvärd, ter sig givetvis för närvarande föga sannolik. Men under den rådande ekonomiska världskrisen kunna förhållandena snabbt förändras. Enligt fullmäktiges mening bjuder nödig försiktighet att räkna med möjligheten av en sådan internationell utveckling, att det med hänsyn till vårt lands penningssystem skulle bli av betydelse, att valutans värde kunde stiga utöver guldets värde. Nödiga åtgärder synas därför böra

vidtagas för att i berörda avseende bereda den handlingsfrihet, varav behov kan uppstå även under tid, då riksdagen ej är samlad. Fullmäktige anse i enlighet härmed lämpligt, att en lagstiftning genomföres redan vid innevarande riksdag, som bemyndigar Konungen att under vissa förutsättningar dels fritaga riksbanken från skyldigheten att köpa guld, dels upphäva rätten för envar att låta utmynta guldmynt, dels även upphäva den giltighet som betalningsmedel, som för närvarande tillkommer norska och danska guldmynt.

På grund av bestämmelserna i den skandinaviska myntkonventionen kan givetvis ett dylikt bemyndigande i den mån detsamma avser stadgandena i myntlagen ej komma till användning utan föregående förhandlingar med de norska och danska regeringarna.

Fullmäktige vilja erinra, att genom lag den 8 februari 1916 angående rätt för Konungen att i vissa fall inställa tillämpningen av 10 § andra stycket i lagen för Sveriges riksbank den 12 maj 1897 och av § 9 i lagen om rikets mynt den 30 maj 1873 stadgades, att Konungen under vissa förutsättningar ägde för viss tid försätta ur kraft såväl bestämmelserna i 10 § riksbankslagen om riksbankens skyldighet att inlösa guld som ock vad föreskrives i 9 § myntlagen om rätt för envar att vid myntverket låta utmynta guldmynt. Såsom redan nämnts, anse fullmäktige lämpligt, att den nu ifrågasatta lagstiftningen för fullständighetens skull innefattar jämväl ett bemyndigande att upphäva norska och danska guldmynts lagliga betalningskraft i vårt land. Det bemyndigande för Konungen, som nu skulle beslutas, skulle således hava avseende såväl å 10 § andra stycket riksbankslagen som §§ 9 och 17 i lagen om rikets mynt.

I skrivelse den 13 innevarande maj med förslag till ändring av bestämmelserna om riksbankens sedelutgivningsrätt hava fullmäktige föreslagit, att den i 6 § andra stycket riksbankslagen omförmälda extraordinära sedelutgivningsrätten må kunna medgivas, 'om sådant med hänsyn till utomordentliga omständigheter prövas nödigt'. Motsvarande villkor i lagen den 8 februari 1916 hade följande lydelse: 'om sådant med hänsyn till utomordentliga av krig föranledda förhållanden prövas oundgängligen nödigt'. Då det icke kan anses uteslutet, att det bemyndigande, som nu avses, kan komma till användning jämväl på grund av andra än av krig föranledda förhållanden, anse fullmäktige, att i den nu ifrågasatta lagen nämnda villkor bör erhålla samma lydelse som fullmäktige föreslagit beträffande 6 § andra stycket riksbankslagen.

Med stöd av vad sålunda anförts, få fullmäktige hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte för innevarande riksdag framlägga förslag till lag av det innehåll, som fullmäktige här ovan angivit.»

För egen del har *föredragande departementschefen* anfördt:

Lika med fullmäktige i riksbanken finner jag försiktigheten bjuda, att möjlighet beredes Kungl. Maj:t att, där sådant efter riksdagens avslutande påkallas av inträffade utomordentliga omständigheter, sätta ifrågasvarande stadganden i riksbankslagen och myntlagen ur kraft för viss tid. Jag har därför låtit inom finansdepartementet utarbета förslag till lag i sådant syfte. Det synes mig lämpligt att utsträcka lagens giltighet till dess viss kortare tid förflutit efter det nästa lagtima riksdag samlats. Jag föreslår således, att lagen må gälla till och med den 31 januari 1933. I överensstämmelse härmed torde böra stadgas, att bestämmelse, som av Konungen jämlikt denna lag meddelats, ej må äga tillämpning längre än till och med sistnämnda dag.

Med hänsyn till innehållet i gällande myntkonvention mellan de skandinaviska rikena läser Kungl. Maj:t, innan någon av förenämnda bestämmelser i myntlagen suspenderas, med respektive länders regeringar inleda de särskilda underhandlingar, som för ändamålet erfordras.»

Utskottet.

En fullmakt för Kungl. Maj:t av den art, som här avses, får anses utgöra en av rådande förhållanden påkallad försiktighetsåtgärd. Utskottet har därför ansett sig böra biträda det framlagda förslaget. Då utskottet ej haft något att erinra mot den närmare utformningen av detsamma, får utskottet hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande proposition må av riksdagen bifallas.

Stockholm den 31 maj 1932.

På bankoutskottets vägnar:

C. E. SVENSSON.

Närvarande: se anteckning å utlåtandet nr 60.